

Batılı Seyyahların Gözüyle 19. Yüzyılda
OSMANLI ERMENİLERİ
ve
Müslüman-Ermeni İlişkileri

Prof. Dr. Kasım ERTAŞ

DTA Yayıncılık | DTA Publishing

Yayın No | Publication Number: 7

Kitap Adı

Batılı Seyyahların Gözüyle 19. Yüzyılda Osmanlı Ermenileri ve
Müslüman-Ermeni İlişkileri

Book Title

Ottoman Armenians and Muslim-Armenian Relations in the 19th Century
Through the Eyes of Western Travelers

Yazar | Author: Kasım ERTAŞ | orcid.org: 0000-0002-7666-3367

Editor | Editor: Hüseyin GÜNEŞ | orcid.org: 0000-0001-8312-4444

Yayın Türü | Publication Type: Kitap | Book

Yayın Tarihi | Publication Date: Nisan 2025 | April 2025

Yayın Dili | Language: Türkçe | Turkish

Ebat | Dimensions: 13.5 x 21

Baskı Sayısı | Edition: 2

Sayfa Sayısı | Pages: 192

ISBN: 978-625-5959-18-8

DOI: 10.70717/dta.9786255959188

Atıf Bilgisi | Cite as: Ertaş, Kasım. *Batılı Seyyahların Gözüyle 19. Yüzyılda*

Osmanlı Ermenileri ve Müslüman-Ermeni İlişkileri. Bursa: DTA Yayıncılık, 2025

1. Tarih | History

2. Osmanlı | Ottoman

3. Ermeniler | Armenians

Kapak Fotoğrafi: II. Meşrutiyet'in ilanı vesilesiyle halk kutlaması, Hüseyinik

Kaynak: <https://www.houshamadyan.org>

M. Deranyan arşivleri, NAASR, Belmont, Mass

Kapak ve Mizanpaj | Cover Design and Layout: S. TORUN - A. TUNÇDEMİR

Sertifika Numarası | Certificate Number: 74919

Yayıncı | Publisher: DTA Yayıncılık Bilişim Ltd. Şti.

Odunluk Mah. Akademi Cad. Zeno Business Center 2C/28 Nilüfer/Bursa

Telefon: +90 507 227 1297 / e-posta: bilgi@dtayayincilik.com.tr

web: www.dtayayincilik.com.tr

Baskı ve Cilt | Printing and Binding: Vadi Grafik Tasarım ve Reklamcılık Ltd. Şti

Sertifika Numarası: 47479

Copyright © Bu Eserin bütün hakları DTA Yayıncılık'a aittir.

Yayınevinin izni olmaksızın, kitabın tümünün veya bir kısmının

elektronik, mekanik ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı,

çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

Copyright © All rights of this work belong to DTA Publishing.

Without the permission of the publishing company,

the whole or part of the book cannot be printed, published,

reproduced or distributed electronically, mechanically or

through photocopying.

Batılı Seyyahların Gözüyle 19. Yüzyılda
OSMANLI ERMENİLERİ
ve
Müslüman-Ermeni İlişkileri

Prof. Dr. Kasım ERTAŞ

Bursa 2025

KASIM ERTAŞ

Dicle Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nden mezun olan yazar, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İslam Tarihi Anabilim Dalında yüksek lisans ve doktorasını tamamladı. Çalışmalarını etnik ve dini gruplar üzerine yoğunlaştıran yazar, Şırnak Üniversitesi İlahiyat Fakültesi'nde akademik çalışmalarına devam etmektedir.

The author graduated from Dicle University Faculty of Theology and completed his master's and doctorate degrees at Marmara University Institute of Social Sciences, Department of Islamic History. Focusing his studies on ethnic and religious groups, the author continues his academic studies at Şırnak University Faculty of Theology.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz	7
Kısaltmalar	10
Giriş.....	11
1. Araştırmanın Önemi ve Kapsamı.....	11
2. Araştırmanın Kaynakları.....	23

BİRİNCİ BÖLÜM

SOSYO-KÜLTÜREL HAYAT

1.1. Ermeni Ailesi	33
1.2. Ermenilerin Öne Çıkan Özellikleri.....	42
1.3. Giyim Kuşam.....	50
1.4. Nişan ve Düğün Merasimleri	56
1.5. Misafirperverlik.....	60
1.6.1. Ermeni Köyleri ve Evleri	63
1.6.2. Ermeni Kent Evleri	65

İKİNCİ BÖLÜM

SOSYO-POLİTİK DURUM

2.1. Katoliklik ve Protestanlığın Ermeni Toplum Yapısı Üzerindeki Etkileri	73
2.2. Eğitimde Modernleşme.....	88
2.3. Ermeni Milliyetçiliği ve Bağımsız Ermenistan Düşüncesi.....	93
2.4. Ermenilerin Avrupa'ya Bakışı.....	98
2.5. Rusya'nın Politikaları Karşısında Ermeniler	102

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İKTİSADİ HAYAT

3.1. Ermenilerin İktisadi Faaliyetleri.....	113
3.1.1. Ticaret.....	114
3.1.2. Zanaat.....	119
3.1.3. Tarım ve Hayvancılık	124
3.1.4. Geçici İşçilik.....	126

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

DİNİ HAYAT

4.1. Din Adamı Sınıfı ve Dini Mekânlar	131
4.1.1. Din Adamları.....	131
4.1.2. Kilise ve Manastırlar	136
4.2. Yortular, Perhizler ve Ayinler	139
4.3. Cenaze Merasimi ve Mezarlıklar.....	142

BEŞİNCİ BÖLÜM

MÜSLÜMAN-ERMENİ İLİŞKİLERİ

5.1. Osmanlı Devlet Yönetiminin Ermenilere Bakışı	151
5.2. Ermenilerin Osmanlı Devlet Yönetimine Bakışı	155
5.3. Toplumsal Hayatta Müslümanlar ve Ermeniler.....	157
Sonuç	171
Kaynakça	177
Ekler	185